

A SZELLEM LEHELETEI

Allen Ginsberg tán megöregszik, de sohasem lesz felnőtt. A halpiacon kábítószert árul, a kábítószerpiacon verset, ortodox zsidók közt sonkát. Az ifjúkori lázadásokhoz nélkülözhetetlen hangereje sem csökkent, még csak be sem rekedt, talán mert olykor buddhista légzőgyakorlatokkal üdíti hangszálait. Nemi ereje, a versek tanúbizonysága szerint, úgyszintén pompázatos még, ámbar csüggedt hangulataiban számolnia kell már az öregedés szeszélyeivel. Fennen vállalt biszexualitása megszűnt az utóbbi évek során — most már csak fiúkhoz zeng érzéki ódákat, és múltba tekintő nosztalgikus pillantásai is régi nagy fiúszereplőinek: Neal Cassadynek és Jack Kerouacnak az emlékéit idézik. Utolsó két könyvében szerelmeinek és futó kalandjainak olyan részletező, fiziológiai folyamatokban elmélyülő leírását adja, amilyennel még a különneműek szerelmi kapcsolatait felelevenítő líra területén sem találkoztam. Ginsberg a görög kultúra lehanyaglása óta egyfolytában érvényes zord tabut üvöltözve, kéjelegve sérti meg — viszolyognunk kell magamutogató gátlástalanságán; egy-szersmind azonban elragad a szerelmi indulat őszintesége, személyessége és a tabudöntögetés igaz pátosza. Ez az ember, gondoljuk, úgy él, ahogy ősztonei diktálják, úgy ír, ahogy él, nem hajlandó a társadalom morális, kulturális és egyéb öntőformáiba lötyyenni.

Politikailag sem higgadt le. Az elnyomás minden fajtájának vad ellensége maradt, sőt mi több, minden valóságos hatalomnak hadat üzen. Szabad asszociációs, felsorolásos technikája időben és térben távoli eseményeket és folyamatokat sodor egymás mellé, hogy ő, Allen Ginsberg egyszerre ítélhessen felettük. *Jehova és Allah harcol* című nagy versének első két sora jelzi, miként foglal állást az egymásra acsargó erőkkel szemben:

Jehova atombombát hoz
Allah elmettzi a hitetlenek torkát

és:

Zsidó vagyok, üvölti Allah! Buddha körülmetélve!

és:

HITLER ÉS SZTÁLIN KÜLDÖTT ENGEM IDE!
WEIZMANN & BEN GURION KÜLDÖTT ENGEM IDE!
NASSZER ÉS SZADAT KÜLDÖTT ENGEM IDE!
ARAFAT KÜLDÖTT ENGEM IDE! A MEGVÁLTÓ KÜLDÖTT ENGEM IDE!
ISTEN KÜLDÖTT ENGEM IDE!
Buchenwald küldött engem ide! Vietnam küldött engem ide!
My-Lai küldött engem ide!
Lidice küldött engem ide!

Anyám küldött engem ide!

és:

Ábrahám a keblére ölel majd!
Mohammed a Paradicsomba vezet majd!
Krisztus küldött ide, hogy keresztre feszítsenek!
Buddha eltöröl bennünket és lerontja a világot.

Az igazságtevő Buddha a minden istenség iránt fogékony, ateista Ginsberg nagy mítosza. Belőle meríti — új kötetének, a *Mind Breaths*nek a tanúbizonysága szerint — a szellem leheleteit. Gyászait, düheit és megengesztelődését a szeretet jegyében az OM MANI PADMI HUM légzőgyakorlatos varázsmondata köré szervezi. Ez a tibeti buddhista imaformula (jelentése: „Ő, te lótuszba foglalt ékesség”) Ginsberg és barátai számára a pénzszagú civilizáció tagadását jelenti, az egyszerű, mindenki számára elérhető megtisztulás eszköze. Misztikus szimbolikája egyszerre fejezi ki a reális alternatíva hiányát és azt az erkölcsi fölényt, melyet romlott világban a szellem emberének — megfelelő anyagi viszonyok között — a kivülállás nyújthat.

EÖRSI ISTVÁN